

ZSUGORFÓLIÁS CSOMAGOLÁS

**Az okos fogyasztói szatíra és az üres bohóckodás
nehezen férnek meg egymással.**

Aváltozatos amerikai helyszínek és a felbukkanó figurák különcségei ellenére Alexander Payne mindig olyan határhelyzetekbe sodorja a karaktereit, ahol végül önmagukkal kell számot vetniük. Akár stréber fruskáról, illúziókat kergető borfanatikusról vagy életunt biztosítási ügynökről készít filmet, hősei az érzelmi háritás és önámítás nagymesterei, a rájuk ereszett konfliktusok így az újrakezdés lehetőségét jelentik. Payne a jól bevált dramaturgiai képletet egészen a groteszk komédia és a tragikum izgalmas találkozásáig vitte, most azonban látványosan hangnemet és stílust vált, ami nem feltétlenül tett jót a végeredménynek. Nemcsak a tudományos-fantasztikum birodalmába lép át, de a zsáner könnyebben dekódolható, kevésbé finom megoldásait is átveszi.

A *Kicsinyítés* átlag-amerikai főszereplői azért döntenek a saját testük összezsugorítása mellett, mert a drasztikusan csökkenő méretüknek hála a szerény

**„A Mennysországból
sincs kolbászból
a kerítés”**

(Neil Patrick Harris)

vagyonukból életük végéig luxuskörülmények között élhetnek. A forradalmi eljárást kifejlesztő norvég kutatók nem melleleg a Földet szerették volna megmenteni a túlfogyasztástól, de ahogyan az egyik miniatűr mellékfigura fogalmaz, nem a zöld maszlag, hanem a boldogabb élet ígérete a lényeg. Payne a legutóbbi filmjeihez hasonlóan most is abból indul ki, hogy a szereplők a rájuk váró gazdagságban látják a saját boldogságuk kulcsát, ám a finom együttérzés helyett ezúttal rendkívül vastagon karikíroz.

Az író-rendező legjobb munkáiban épp az a különleges, hogy mesterien képes egyensúlyozni a karikatúra, a szatíra és a hétköznapi realizmus között. Gondoljunk csak a *Nebraska* közép-nyugati nyugdíjára, aki egy szakállas reklámtrükköt vesz komolyan, de a fiával közös külső-belső

utazásuk mégsem komikus, mert nagyon együtt tudunk érezni a kissé furcsa, de nagyon is emberi figurákkal. A *Kicsinyítés* legnagyobb problémája, hogy a megváltást az anyagi gyarapodástól váró kisembert szó szerint értve helyezi nagyító alá, azaz nem az egyediségük miatt érdekes karakterekben, hanem egy széles gesztusokkal érvelő, szándékolatlan vicces példázatban gondolkodik.

Payne rutinos kézzel vezeti főszereplőit az ígéret földjére vezető kicsinyítő kamráig, de a nagy metamorfózis után semmi érdekfeszítő nem jut az eszébe. A *Kicsinyítés*

abszurd alapötletéből a mindent felzabáló fogyasztói mentalitás fricskázása ugyanúgy kibontható lenne, mint a túlzásba vitt ökológiai fetiszmus paródiája, épp ezért keltenek csalódást a később felsorakoztatott közhelyek. A méretkülönbségekből fakadó poénok is elsősorban vizuálisan izgalmasak, majd a játékidő előrehaladtával fokozatosan veszítenek a frissességükből. A szituációk és figurák egyre kiismerhetőbbé válnak, a kreatív ötletek száma arányosan csökken.

Ahogy az ennél a történet-típusnál lenni szokott, a miniatűr mennysországból sincs kolbászból a kerítés. Új életében hősünk (akit ki más játszhatna, mint a szimpatikus amerikai átlagember hollywoodi színészműve, Matt Damon) a legkevésbé sem lett boldogabb, ám a megváltás lehetősége váratlanul a szomszédból érkezik, a szó konkrét és átvitt értelmében is. A Christoph Waltz alakította kelet-európai seftes felbukkanásával a ripacs bohóckodás is betör a történetbe, majd a sanyarú sorsú vietnami minimigránszal a sztereotíp sablonok és lapos bölcsességek végleg átveszik az uralmat a film felett. A méretes egzisztencialista tragikomédia helyett olyan műtűrvígjátékot kapunk, ami sokkal nagyobbban és okosabban próbál látszani. A közvetlenebb humorral és az egyértelműbb politikai állásfoglalással Payne vélhetően a szélesebb közönséget kívánja megszólítani, de a jólét ürességéről és az egészséges emberi kapcsolatok fontosságáról a nyilvánvalón kívül most semmi újat nem tud mondani. Bár az idilli városka falain túl élő, testi fogyatékosága ellenére is életvidám és aktív bevándorló hölgy kellemes színfoltja a történetnek, a főhős lelki újjászületése hamiskásan cseng. Hiába jó az alapötlet, szimpatikus a szándék és érthető Payne irányváltása, a *Kicsinyítés* mégsem lesz több mint egy helyenként vicces, de csak a kötelező tanulságokat ismételtető sci-fi szatíra.

KICSINYÍTÉS (Downsizing) – amerikai, 2017. Rendezte: **Alexander Payne**. Írta: **Jim Taylor** és **Alexander Payne**. Kép: **Phedon Papamichael**. Zene: **Rolfe Kent**. Szereplők: **Matt Damon** (Safranek), **Christoph Waltz** (Mirkovic), **Kristen Wiig** (Audrey), **Jason Sudeikis** (Dave), **Hong Chau** (Ngoc). Gyártó: **Ad Hominem Enterprises**. Forgalmazó: **UIP-Duna Film**. Szinkronizált. 135 perc.

